

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ

**KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGINI:
İŞ GÜVENLİĞİ VE SAĞLIĞI İÇİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN
HUSUSLARI DA KAPSAYAN SAĞLIK ÇALIŞANLARININ
HAKLARI, ROLÜ VE SORUMLULUKLARI**

**TÜRK
HEMŞİRELER
DERNEĞİ**

TARAFINDAN ÇEVİRİLMİŞTİR

Koronavirüsler, *Coronaviridae* familyasına ait olan ve hem hayvanları hem de insanları enfekte eden bir virüs grubudur. Koronavirüsler insanlarda soğuk algınlığına benzer hafif hastalıklara neden olurken, diğer türleri daha ciddi hastalıklara (MERS - Orta Doğu Solunum Sendromu ve SARS - Şiddetli Akut Solunum Sendromu gibi) neden olabilmektedir. Daha önce insanlarda görülmemiş olan yeni bir koronavirüs ise Aralık 2019'da Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır.

Belirti ve bulguları ateş, öksürük ve nefes darlığıdır. Daha ciddi vakalarda ise pnömoni, ciddi akut solunum sendromu ve bazen de ölüm görülür. COVID-19'un yayılmasını önlemeye yönelik belirlenen standart öneriler arasında alkol bazlı dezenfektan veya sabunla ve su kullanarak elleri sık sık temizlemek; öksürme ve hapşırma sırasında burun ve ağzı tek kullanımlık bir mendil ya da dirsek içi ile kapatmak; ateşi ve öksürüğü olan herhangi biriyle yakın temastan kaçınmak yer almaktadır.

DSÖ, bu yeni virüsle ilgili bilimsel bilgileri hızla yaymak ve insanların sağlığını korumak ve salgının yayılmasını önlemek için alınması gereken önlemlerle ilgili tavsiyelerde bulunmak amacıyla küresel uzmanlar, hükümetler ve ortaklarla yakın bir işbirliği içerisinde.

İş sağlığı ve güvenliğini de kapsayacak şekilde sağlık çalışanlarının hakları, rolleri ve sorumlulukları

Sağlık çalışanları herhangi bir salgınla mücadelede her daim ön saflarda bulunmakta ve bu nedenle de, salgın patojenine (mevcut durumda COVID-19) maruz kalma ve enfekte olma riskiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Riskler arasında patojene maruz kalma, uzun çalışma saatleri, psikolojik problemler, yorgunluk, mesleki tükenmişlik, toplumsal damgalanma, fiziksel ve psikolojik şiddet sayılabilir. Bu belge, iş sağlığı ve güvenliğini korumak için gereken özel tedbirler de dahil olmak üzere sağlık çalışanlarının hak ve sorumluluklarını ele almaktadır.

Sağlık çalışanlarının haklarının korunması için sağlık kurumlarındaki işverenler ve yöneticiler:

- İş sağlığı ve güvenliği risklerini en aza indirmek için gerekli tüm önleyici ve koruyucu önlemlerin alınmasını sağlamak amacıyla tüm sorumluluğu almalıdırlar.
- Sağlık çalışanlarının, iş sağlığı ve güvenliği hakkında bilgi, talimat ve eğitim ihtiyacını karşılamalıdırlar. Buna aşağıdakiler de dahildir:
 - Enfeksiyonun önlenmesi ve kontrolü (EÖK) hakkında bilgi tazeleme eğitimleri
 - Kişisel koruyucu ekipmanların (KKE) kullanımı, takılması, çıkarılması ve imhası
- Sağlık çalışanlarının, şüpheli veya tanı konmuş COVID-19 hastalarıyla ilgilenen diğer personelin kendi iş sağlıkları ve güvenlikleri için kendi ceplerinden masraf yapmak zorunda kalmamaları için onlara yeterli miktarda EÖK ve KKE (maske, eldiven, gözlük, önlük, el dezenfektanı, sabun ve su, temizlik malzemeleri) sağlamalıdırlar.
- Sağlık çalışanlarını COVID-19 ile alakalı güncel teknik konulara dair bilgilendirmeli ve sağlık çalışanlarının değerlendirme, triyaj, test, ve tedavi hizmetleri sunabilmesi için ve EÖK bilgilerini hastalarla ve halkla paylaşımları için gereken uygun araçları sağlamalıdırlar.
- Gerektiği zaman, kişisel güvenlik için uygun güvenlik önlemlerinin alınmasını sağlamalıdırlar.

- Sağlık çalışanlarına, solunum sisteminden kan veya vücut sıvılarına maruz kalma; ciddi vakaları rapor edebilmeleri ve mağdurlara destek dahil olmak üzere ivedi şekilde takip önlemleri alabilmeleri için suçlanmayacaklarına dair güven veren bir ortam sağlamalıdır.
- Sağlık çalışanlarına öz değerlendirme, semptom bildirme ve hasta olduğunda evde kalma konusunda tavsiyelerde bulunmalıdır.
- Sağlık çalışanlarının uygun çalışma saatlerinde mola vererek çalışmasını sağlamalıdır.
- Sağlık çalışanlarına, iş sağlığı ve güvenliği konularında danışmalı ve mesleki hastalık vakalarını iş sağlığı uzmanlarına bildirmelidir.
- Sağlık çalışanlarının, yaşam veya sağlık için sürekli veya ciddi bir tehlikenin olduğu çalışma ortamlarına, gerekli önlemler alınmadan, geri dönmelerini istememelidirler.
- Sağlık çalışanlarının, yaşamları ve sağlıkları için yakın ve ciddi bir tehlike oluşturduğunu düşünmelerini sağlayacak makul gerekçelere sahip oldukları zaman, çalışma ortamlarında bulunmama haklarını kullanmalarına izin vermelidirler. Bir sağlık çalışanı bu hakkı kullandığında, kanunsuz yaptırımlara maruz kalmamalıdır.
- İşyerinde COVID-19 maruziyeti nedeniyle patojen ile enfekte olan sağlık çalışanlarının tazminat, rehabilitasyon ve iyileştirici hizmetler haklarına riayet etmelidirler. Bu durum mesleki maruziyet olarak ortaya çıkan hastalık ise “mesleki hastalık” olarak kabul edilmelidir.
- Yönetim ve çalışanlar ve/veya temsilciler arasında işbirliğini sağlamalıdır.

Sağlık çalışanları:

- Belirlenen iş sağlığı ve güvenliği prosedürlerine riayet etmeli, başkalarını sağlık ve güvenlik risklerine maruz bırakmaktan kaçınmalı ve işverenler tarafından sağlanan iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine katılmalıdır.
- Hasta değerlendirmesi, triyajı ve tedavisi ile ilgili protokolleri takip etmelidirler.
- Hastalara saygı, merhamet ve haysiyetle davranmalıdırlar.
- Hasta mahremiyetini korumalıdırlar.
- Şüpheli ve tanıli vakalarla ilgili belirlenmiş halk sağlığı raporlama prosedürlerini hızla takip etmelidirler.
- Halk sağlığı, enfeksiyon önleme ve kontrol bilgilerini ilgili kişilere (belirtileri veya riski olmayan bireyler de dahil) doğru şekilde sağlamalıdırlar ve bu bilgileri pekiştirmelidirler.
- Kişisel koruyucu ekipmanları uygun şekilde giymeli, kullanmalı, çıkarmalı ve imha etmelidirler.
- Kendilerini, hastalığın bulguları açısından izlemeli, hastalık belirtilerini gözlemledikleri takdirde kendilerini izole etmeli veya durumu yöneticilere bildirmelidirler.
- Destek girişimleri gerektiren stres veya zihinsel sağlık sorunları ile ilgili bulgular varsa yönetime bildirmelidir.
- Yaşamları veya sağlıkları için yakın ve ciddi bir tehlike arz ettiğini düşündükleri herhangi bir durumu derhal amirlerine bildirmelidirler.

Kaynak: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/who-rights-roles-respon-hw-covid-19.pdf?sfvrsn=bcabd401_0